

EPIFANIA

HELIGA TRE KONUNGARS DAG



Evangelium Matt 2: 1–12 Predikan av Åke Malander (ELBK)

Herre, vår Gud och frälsare, du har gett oss nåden att höra och betrakta ditt heliga, livgivande Ord. Ge oss nu också vishet att ta emot det i hjärtat, så att det får styra våra liv. Liksom du i dopet födde oss på nytt, så låt ditt Ord dag för dag bevara oss i det nya livet. Amen.

Epifania, Herrens uppenbarelse högtid, eller Trettonde dag jul som vi av ålder har brukat kalla den här i vårt land, riskerar lätt att tappa sin glans efter allt jul- och nyårsfirande. Den ses dock av stora delar av Kristi kyrka som en högtid jämbördig med julen och påsken. Ja, i (de flesta) österländska kyrkor firar man julen idag och inte som vi väst den 25 december, vilken sed uppkom i Rom på 300-talet. Det är ju också dagens texter som redan kort tid efter Frälsarens födelse lyfter evangelium långt utöver Betlehem och Juda land, ut till hedningarnas länder, ja ut till jordens yttersta gränser.

”När Jesus var född i Betlehem i Judeen på kung Herodes tid, se, då kom visa män från österns länder till Jerusalem”, så börjar vår text. Vilka var dessa, ack så anonyma personer? Och när kom de, hur lång tid efteråt hände sig detta? Hur mycket vet vi egentligen? Det sanna svaret är: Väldigt lite! Men så mycket tycks väl ändå stå klart, att de kom bortifrån Tvåflodslandet eller kanske ända från Persien. Där borta hade det ända sedan de stora folkdeportationerna på 500-talet funnits en judisk befolkning. *”Mose har av ålder sina förkunnare i alla städer, då han föreläses i synagogorna varje sabbat.”* Man läste ur sina heliga skrifter att *”folken ska vandra i ditt ljus och konungarna i glansen som går upp över dig”,* ja, en evig rättfärdighet ska han framskaffa. Kanske hade dessa vise män dragits till synagogornas gudstjänster och hört Mose och profeterna föreläsa. Och kanske hade tron på den ende sanne Guden upptänts i deras hjärtan, så att det var därför de gav sig iväg, när de såg stjärnan, för att söka inte bara judarnas nyfödde konung utan **sin** Konung.. Det som sker här är att Herren med en stjärna leder människor från hednaländer till hedningarnas Frälsare, till Skriftens Kärna och Stjärna. Men riktigt sant är förstås inte detta, de kom ju till Jerusalem. Det yttre tecknet behöver för att nå ända fram ställas under det yttre Skriftordet. På Skriftens ord begav de sig nu till Betlehem och fann där barnet, som nu inte längre var kvar i stallet: *”De gick in i huset och fann barnet med Maria, hans mor.”* Det har således gått en tid innan de kommer fram till honom. Förmodligen har frambärandet i templet, då de mötte Simeon och Hanna, redan ägt rum. Det skedde som föreskrivet var i Herrens lag 33 dagar efter omskärelsen, dvs. i vår kalender den 2/2. Men nu reser sig frågan: Hur ska vi förstå förhållandet mellan Matteus och Lukas? Matteus skriver för en judisk läsekrets och hans syfte är att visa att Skrifterna har gått i fullbordan, att Jesus av Nasaret är den Messias som Mose och profeterna har skrivit om. Det som för honom är av intresse att berätta i samband med födelsen och den första tiden är händelser och detaljer som är knutna till något som är skrivet genom profeterna. Lagg märke till att Matteus inte nämner något om att Josef och Maria var från Nasaret och alltså inte heller varför de nu var i Betlehem. Lukas å sin sida utelämnar helt de vise männen och flykten till Egypten – kanske för att Matteusevangeliet redan var känt och föreläst.

Nu går vi att se vad dessa vise män, denna predikotext kan säga till oss idag. Och vi säger då:

JESUS ÄR VÄRLDENS LJUS

Jesus har sagt: *"Sök, och ni ska finna."* Dessa vise män sökte Jesus, och de fann honom. Men egentligen var det ju han som sökte dem. *"Ingen kan komma till mig om inte Fadern drar honom."* Se här hur Gud på ett förunderligt vis styr historiens skeenden. Det som för hans egendomsfolk blev till en straffdom för deras ohörsamhets skull blev för hedningar till välsignelse. Herrens Ord kom till Babel, och människor där fick möjlighet att höra det. Så kallade Herren dem genom Ordet bort från hednagudarna till, ja, till ett litet lindebarn i krubban. Men i honom kände de igen den utlovade Konungen, den eviga rättfärdighetens konung och tillbad honom och hyllade honom med trons gåvor: guld, rökelse och myrra.

De vise männen ställdes inför Skriften, den gudomliga uppenbarelsens ord, som till skillnad från det yttre stjärntecknet gav dem en säker vägledning och förde dem – inte till det jordiska Jerusalem som lever i slaveri med sina barn, utan till Bröduset (Betlehem) där de fick äta det Levande Brödet som kommit ned från himmelen för att ge världen liv. Ett ljus till hedningarnas upplysning och en härlighet för hans folk Israel! Vid krubban ställdes de inför försoningens hemlighet: *"Gud var i Kristus och försonade världen med sig själv, i det han inte tillräknar dem deras synder."* Med sina ögon skådar de den rättfärdighet som deras gamla gudsdyrkan förgäves sökt nå fram till. De vise männen står som förstlingsfrukten från hednavärlden. Nu har den tid redan börjat, då, som profeten Jeremia säger, hedningarna ska komma från jordens ändar, det nya förbundets tid – och i det förbundet lever vi. Därför säger vi också:

JESUS ÄR VÅRT LJUS

Vi har samma behov av ett andligt ledljus som dessa hedningar hade. De fick ett ljus som ledde dem, men inte till någon yttre prakt och glans utan till en ringa krubba. Där förnuftet tog miste förde Skriften dem rätt. Detta är trons erfarenhet genom alla tider. Vi ställs liksom de vise männen inför samma gudomliga uppenbarelsens ord. Jesus, det sanna ljuset, skänker oss det andliga ljuset genom Skriftens ord. För oss gäller samma villkor som för de vise männen. Både som enskilda kristna och som församlingar famlar vi mörker och far vilse om vi inte är beredda att ständigt återvända till det nakna Skriftordet. Att vandra genom Skriften är att vandra med Kristus, det är att vandra i ljuset och möta Guds heliga allt dömande lag och att mot den möta Guds heliga allt förlåtande evangelium. Så ställs även vi inför försoningens hemlighet, ett anstötligt och dåraktigt evangelium om en korsfäst frälsare. Ett budskap att ingen människa kan bli rättfärdig genom att fullgöra lagens gärningar, men att varje människa på jorden utan någon som helst egen värdighet får ta emot syndernas förlåtelse, liv och salighet som en fullkomligt fri gåva från Gud, som så älskade världen att han utgav sin Enfödde Son, för att var och en som tror på honom inte ska förgås utan ha evigt liv. När han kom till oss och födde oss på nytt i dopets vatten, när han kommer till oss och undervisar oss i Ordet, när han kommer till oss och förlåter oss i avlösningen, när han kommer till oss i sin heliga nattvard, då står vi liksom de vise männen inför den tillbedjansvärda gudomliga närvaron. Han som glänsande av guld är vår Konung som styr och leder oss, som beskyddar och bevarar oss; han som omvärd av rökelsen är vår Liturg som sköter vår gudstjänst i himmelen och ständigt ber för oss inför Fadern; han som smord med begravningens myrra är vår Överstepräst som har framburit sig själv som ett fullkomligt offer för våra synder och överträdelser – en gång för alla, honom vill jag lyfta fram för dig, som hör eller läser detta, och påminna dig om att här, i honom, är all din synd otalig förlåten och utstruken, här står himmelens port öppen, här tillbjuds dig liv och salighet utan krav och villkor. Du kan aldrig bli så helgad och god att du inte skulle *behöva* ta emot din korsfäste Frälsare, men du kan heller aldrig bli en så grov och djupt fallen syndare att du inte skulle *få* ta emot honom. Han är syndares Frälsare, han är vårt Ljus som har lovat att bevara sin barn genom världens och tidens mörker. Amen.